

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ
НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ - ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2014 - 2020 г.

Брой 1/2017

МИГ

НОВИ ПАЗАР - КАСПИЧАН

КАКВО ТРЯБВА ДА ЗНАЕМ ЗА МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА /МИГ/ НОВИ ПАЗАР-КАСПИЧАН И СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА МИГ НОВИ ПАЗАР-КАСПИЧАН?

Територия и организация

Територията на МИГ Нови пазар-Каспичан е разположена в Североизточна България и съвпада с територията на общините Нови пазар и Каспичан, част от Шуменска област. Територията, обхваната от Местна инициативна група «Нови пазар – Каспичан», е 592 кв.км (в т.ч. община Нови пазар– 318 кв.км и община Каспичан – 274 кв.км), което представлява 17.5% от Област Шумен и 0.53% от страната.

На територията има 25 населени места, от които 3 града /Нови пазар, Каспичан и Плиска/ и 22 села. В края на 2014г. населението е 24 279 души /в т.ч. община Нови пазар – 16 571 и община Каспичан – 7 708/.

Средната гъстота на населението е 41 жители на кв.км., която е по-висока от средната за селските райони в България – 34,7 и е почти равна на тази в ЕС – 40,8.

Общини, обхванати от МИГ:	Община Нови пазар и Община Каспичан
Брой жители:	24 279 души /31.12.2014г./
Брой населени места:	25
Площ на територията:	592 кв.км.
Гъстота на населението:	41 жители/кв.км

КАРТА НА ТЕРИТОРИЯТА

Структура на МИГ- Нови пазар-Каспичан

СНЦ „МИГ Нови пазар-Каспичан“ е сдружение с нестопанска цел, регистрирано по ЗЮЛНЦ с дейност в обществена полза. Седалището на МИГ е в гр. Нови пазар.

Органи на управление

Върховен орган на сдружението е Общото събрание, съставено от всичките си членове. Към днешна дата членове на МИГ Нови пазар-Каспичан са 48 юридически и физически лица. Партньорството включва представители на над 50 % от населените места на територията на МИГ: от публичния сектор – двете общини Нови пазар и Каспичан, от стопанския сектор - 23 представители и от нестопанския сектор - 23 представители, съответно с постоянен адрес и със седалище на територията на МИГ. Нито един от представените сектори в Общото събрание не превишава 49 на сто от имащите право на глас.

Управление на МИГ Нови пазар-Каспичан – органограма

Общото събрание /ОС/ избира и освобождава членовете на Управителния съвет (УС) и Контролния съвет /КС/.

Управителният съвет /УС/ е постоянно действащ орган за управление на Сдружението. Дейността му се ръководи от Председател. УС се състои от 5 лица: двама членове са представители на общинските власти на Нови пазар и Каспичан, двама са представителите на стопанския сектор (по един за всяка община) и един е представител на нестопанския сектор (от община Нови пазар).

Контролният съвет на МИГ Нови пазар-Каспичан се състои от 3 души, членове на Сдружението.

Изпълнителни и оперативни органи

Оперативното ръководство по прилагане на Стратегията за водено от общностите местно развитие се осъществява от Изпълнителния директор на МИГ Нови пазар-Каспичан, който управлява екипа, включващ Експерт по прилагане на СВOMP, Експерт Административни дейности и Счетоводител.

Комисията за подбор на проектни предложения /КППП/ е помощен орган, който подпомага пряко дейностите по прилагане на Стратегията.

Управление на МИГ Нови пазар-Каспичан – органограма

ОПИСАНИЕ НА СИТУАЦИЯТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ НОВИ ПАЗАР-КАСПИЧАН

МИГ Нови пазар–Каспичан има благоприятно географско положение в район, който представлява важен транспортен възел между Североизточна и Западна България, както и между Северна и Южна България. Това интересно географско разположение, както и историческите селища Плиска и Мадара са предпоставка за инвеститорски интерес и развитие на туризъм.

Природо-климатичните ресурси – релеф, климат, води, почви – са подходящи за развитие на земеделие (овощни дървета, лозя, зеленчуци зърнени, технически култури, и др.), за развитие на техническата инфраструктура и за изграждането на населените

места. Тези дадености, съчетани с близостта до развитата Варненска черноморска туристическа зона и добре разработената транспортна мрежа дават възможност за извършване на конкурентни икономически дейности в областта на производството и маркетинга на селскостопанска продукция и на храни, производството на стъкло и порцелан и развитие на туризъм.

Територията разполага с уникални природни ресурси, съхранена природа и богато биологично разнообразие, включително 3 защитени зони, включени в НАТУРА 2000, и две защитени местности, които са предпоставки за развитието на разнообразни форми на туризъм, устойчиво горско стопанство, природосъобразно земеделие и животновъдство.

Територията на МИГ Нови пазар – Каспичан е с богато историческо минало и с множество исторически паметници от национално и световно значение, като най-значимият паметник е първата българска столица – Плиска, обособена в НИАР „Плиска“.

НИАР „Плиска“ безспорно е ресурс от изключителна важност за развитието на територията като цяло и за развитие на туризма в частност. Ролята на Местната инициативна група е също от голяма важност, защото чрез нейната работа може да се обединят усилия и интереси за ефективното поддържане и оползотворяване

на възможностите, които дава такъв исторически обект, за развитие на туристическа инфраструктура и туристически обекти за настаняване и логистика.

На територията на Местна инициативна група Нови пазар – Каспичан съществуват множество археологически и архитектурни паметници, които представляват голям потенциал за развитието на интегриран туризъм, включващ културно-исторически, познавателен, селски, спортен и други форми.

Демографската структура на населението се характеризира с намаляване на броя на населението, застаряване, ниска раждаемост, намаляване броя на сключените бракове, отрицателен естествен прираст, засилени миграционни процеси и намаляване на населението в трудоспособна възраст. Това се дължи както на отрицателните стойности на естествения прираст, така и на миграцията, най-често на хора в активна, трудоспособна възраст към други

икономически по-силно развити региони или страни.

Застаряващото население на територията на МИГ Нови пазар – Каспичан показва потребност от разширени и нови услуги за населението – социални, здравни и други. В същото време води до намаляване на работната сила, за чието преодоляване са необходими усилия в посока интензификация на производствата, ново оборудване и

технологии, които да изискват по-малко работна сила и освен това да предлагат по-добри и привлекателни условия на труд.

Равнището на безработица през 2015 г. е 19.1% за община Нови пазар и 23.7% за община Каспичан, като има лек спад спрямо 2014. Разгледани в съвкупност безработните лица с ниска степен на образование – основно и по-ниско, са най-голямата група на безработни на територията на МИГ Нови пазар – Каспичан.

Причините за ниските коефициенти на икономическа активност и заетост в общините са демографската криза, липсата на работни места и несъответствието между професионалната квалификация и пазара на труда. Наблюдава се дефицит

на квалифицирана работна ръка на подотраслово ниво – за някои професионални направления и професии. Бързо нарастват нуждите от квалифицирана работна ръка, свързани с въвеждането и използването на нови производствени технологии, информационни и комуникационни технологии. В същото време младите квалифицирани кадри предпочитат да напуснат родните места и да работят в големите градове или в чужбина.

През последните 10 години има ясно изразена тенденция на намаляване на паралелките, на учителите и учениците като резултат от негативните демографски процеси, протичащи на територията, както и висок дял на незавършилите училище. Необходимо е предприемането на мерки,

насочени към задържане на учениците в училищното и професионално образование и завършване на средно образование, както и за подобряване на съответствието между професионална квалификация и потребности на бизнеса и мотивиране на младите хора да работят на територията на МИГ.

През изминалия период са предприети редица ремонтни дейности, модернизация и обновяване на ЦДГ и училищата. Благодарение на инвестициите на общинските администрации, включително с подкрепата на Европейския съюз, подобряването на условията и материалната база на образованието е факт, което представлява основен фактор за подобряване обучението на учениците на територията на МИГ.

Здравеопазването на жителите на територията на МИГ Нови пазар – Каспичан се осъществява основно от една многопрофилна болница за активно лечение, медицински

център и филиал за спешна медицинска помощ в град Нови пазар, които обслужват и двете общини. Съществуват проблеми, свързани с достъпа до медицинска помощ в малките населени места, особено в трудно достъпните райони и районите със смесено население. Проблемите се дължат както на организацията на медицинското обслужване, така и на намаляващия брой медицински специалисти през последните години.

Социалните услуги на територията са добре развити, като през последните няколко

години са направени значителни инвестиции в тази сфера. Основните предизвикателства са свързани с развитието на социалната инфраструктура, създаването на публично-частни партньорства, както и подкрепата за предоставяне на услуги от неправителствения сектор.

На територията на МИГ Нови пазар – Каспичан основните носители и пазители на културата са народните читалища, съхранявали и развивали културните традиции от поколение на поколение повече от 120 години – общо 24 народни читалища функционират на територията, както и една картинна галерия и два музея.

Основните потребности на местните общности, свързани с културния живот, са свързани с остарялата материална база на читалищата – необходими са инвестиции за ремонт, обновяване на оборудване и обзавеждане и други.

Преобладаващата част от предприятията на територията на МИГ Нови пазар – Каспичан са микро-предприятия – 94-95 %, едва 5-6 % от отчетените предприятия са малки, средни или големи.

Анализът на нетните приходи от продажби на предприятията от територията на МИГ Нови пазар – Каспичан показва водещо място на преработващата промишленост,

секторът на търговията и услугите е на второ място, а селското стопанство е на трето място.

Аграрният сектор на територията на МИГ Нови пазар – Каспичан е с важно значение за местната икономика. Благоприятните природни условия са предпоставка за развитие на диверсифициран и ефективен аграрен сектор. Добивите са високи, стабилни и с високо качество. Въпреки това, растениевъдството се оценява като моно-профилно, а животновъдството – слабо и натурализирано.

Основните култури, които се отглеждат на територията, са зърнените – пшеница, ечемик и царевица, и маслодайните – слънчоглед и рапица. През последните години започна възстановяване на лозаро-винарския сектор. При овощарството се наблюдава постоянен растеж на засетите декари.

Сектора на животновъдството е представен от едър и дребен рогат добитък, свине и птици. Преобладават малки ферми, с малко на брой животни, което към момента задържа сектора. Като цяло се наблюдава трайно намаляване на броя на отглежданите животни. В развитието на животновъдството през последните 6 години се наблюдават следните тенденции: нарастване на броя на отглежданите говеда и кози; стабилен ръст на броя на пчелните семейства; нестабилно развитие на овцевъдството и намаляване броя на отглежданите свине и зайци, и рязък спад в отглежданите птици.

Производството на изделия от керамика и стъкло е най-развитият индустриален сектор в Нови пазар. Регионът е с богати традиции в тази област и разполага с голям брой квалифицирани кадри. Съществуват също така и много малки фирми, които са специализирани в производството на висококачествени художествени стъклени изделия.

Община Нови пазар разполага с много добре развити и ефективно функциониращи предприятия от отрасъл дървообработване, занимаващи се с производство на разнообразни дървени изделия. Като основно произвеждани продукти могат да се отделят паркетните плоскости, дървени мебели, сглобяеми дървени постройки /къщи/ и фургони.

Друг добре застъпен отрасъл в региона на община Нови пазар е производството на корабни детайли и механизми, използвани в строителството и ремонта на кораби.

От хранително-вкусовата най-добре застъпена и развита е консервната промишленост. Произвеждат се едни от най-висококачествените деликатесни продукти за международните пазари.

Основните промишлени предприятия в община Каспичан са: “Рока България” АД – производство на санитарен фаянс; „Цинкови покрития” АД – завод за горещо поцинковане, “Керамат” АД – производство на тухли; “Ринг” ООД – производство на бетон и бетонови изделия.

В хранително-вкусовата промишленост работни места осигуряват “Айсис” ООД – консервна промишленост, “Крис ойл 97” ООД – производство на рафинирано олио; “Бакхус 4” ООД - производство на вино; „Ив Мес” ЕООД –

производство на месни продукти.

Леката промишленост е застъпена в производството на: амбалаж от дърво – “Янан – Янкул” ЕООД; Производство на опаковки и каширано велпапе – “Велпа” ООД; Производство на алуминиеви и пластмасови капачки - “Херти” АД; „Леков и синове” ЕООД – производство на алуминиева и PVC дограма; “Станев” ЕООД – производство на дървена дограма.

На територията на МИГ Нови пазар – Каспичан съществуващите условия - природни, исторически, културни и информационни – са в синхрон с определянето на туризма като приоритетен сектор в местното икономическо развитие. Ресурсите на територията се характеризират със съчетание на културно-историческо наследство, уникални природни забележителности, привлекателни ландшафти и пейзажи, както и с благоприятен климат, води и географско положение.

Съществуват благоприятни предпоставки за развитие на алтернативен туризъм – културен, исторически, познавателен, еко, селски и други. Уникално културно-историческо наследство – първата българска столица Плиска НИАР „Плиска“, Мадарският конник и други исторически обекти, богати природни дадености и сравнително благоприятно географско положение – близост до черноморските курорти Варна, Албена, Златни пясъци, Св.Св.Константин и Елена благоприятстват развитието на различни форми на туризъм и представляват сериозен потенциал за развитие.

Въпреки отличния потенциал за развитие на туризма, обаче, подсекторът на хотелиерството и ресторантьорството на територията на МИГ Нови пазар – Каспичан показва доста слаби резултати. През 2014 г. предприятията от тази сфера формират под 1 % от приходите и произведената продукция и осигуряват заетост на около 2 % от заетите лица.

Разположението на територията на МИГ Нови пазар – Каспичан в близост до главните пътни артерии към гр.Варна, гр.Силистра, гр.Шумен, гр.Добрич и гр.Русе позволява да се осъществява добро покритие по отношение на товаронатовареност и човеконатовареност. Пътната мрежа е добре изградена.

Съществуващата водопроводна мрежа се нуждае от реконструкция и подмяна на

голяма част от тръбите. Вътрешната водопроводна мрежа също е остаряла морално и физически и е с азбесто-циментови тръби.

Сериозен проблем за водоснабдяването са много високите загуби на вода и необходимостта от спешна реконструкция и подмяна с полиестерни тръби, както и с включване на нови водоизточници с оглед подобряване качествата на подаваната питейна вода на населението.

По-голямата част от населените места на територията на МИГ не са канализирани. Изградена е канализационна мрежа единствено в град Нови пазар и в град Каспичан.

Информационните и комуникационните технологии (ИКТ) предлагат нови възможности за фирмите и регионите и са важен фактор за регионална конкурентоспособност, влияещ върху скоростта на промените в регионите и териториалното разпределение на икономическата активност. Достъпът до Интернет е осигурен в градските центрове на територията на МИГ Нови пазар – Каспичан. Проблеми съществуват основно в селата, където все още степента на оборудване на фирмите и домакинствата с компютри е твърде ниска и е необходимо изграждането на публични места за достъп до мрежата.

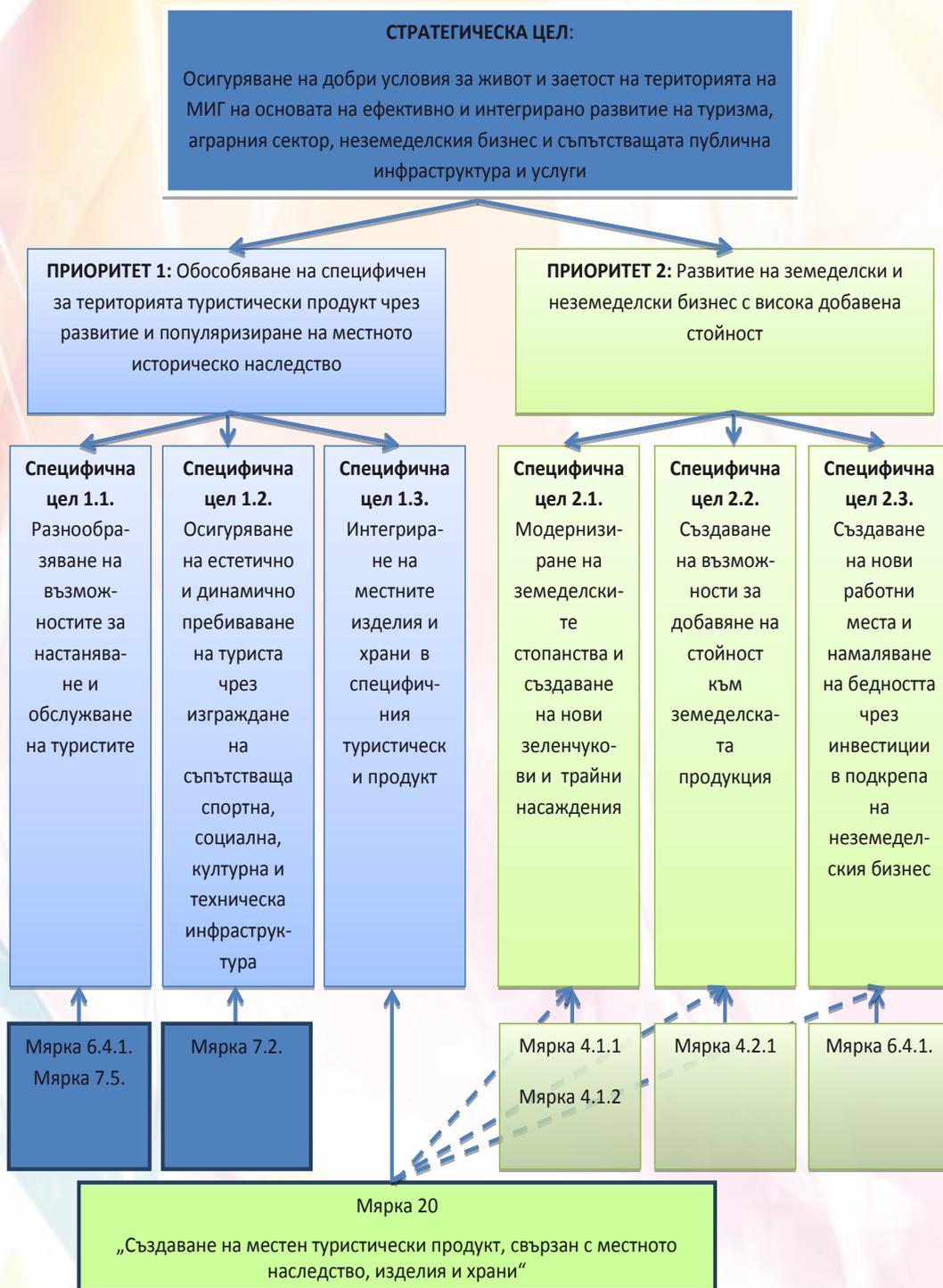

За целите на разработване на Стратегията за BOMP на МИГ Нови пазар – Каспичан беше направено проучване и анализ на потенциала за развитие и SWOT анализ на територията, със следните резултати:

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<p>Богато културно-историческо наследство - археологически и архитектурни паметници, които представляват голям потенциал за развитието на културния туризъм – първата българска столица Плиска – НИАР „Плиска“, Мадарския конник – НИАР „Мадара“; Уникални природни ресурси, съхранена природа и богато биологично разнообразие, които са предпоставки за развитието на разнообразни форми на туризъм, устойчиво горско стопанство, природосъобразно земеделие и животновъдство. Климатичните и природни дадености са подходящи за развитието на еко туризъм; Плодородна земя и подходящи природно-климатични условия за развитие на селско стопанство и особено на производството на плодове и зеленчуци. Изградени традиции и опит в селското стопанство. Благоприятно географско положение – 70 км до големия морски и пристанищен център Варна и 120 км средно до двете дунавски пристанища Русе и Силистра. Добра транспортна обезпеченост - Железопътната гара Каспичан, автомагистрала “Хемус“. Изградена техническа, транспортна и социална инфраструктура и относително добре развита селищна система. Липсват ярко изразени екологични проблеми, замърсявания и увреждания на околната среда, застрашаващи човешкото здраве. Изградени традиции и опит в силикатната промишленост. Наличие на свободен сграден фонд и земя, които биха могли да представлява инвестиционен интерес.</p>	<p>Неразработен и слабо оползотворен богат туристически потенциал. Разпокъсаност на собствеността върху земята и липса на големи и конкурентноспособни стопанства. Ниска добавена стойност и неефективен маркетинг на произвежданата селскостопанска продукция. Лошо състояние и амортизирана мрежа от напоителни канали и съоръжения. Ниска конкурентоспособност на произвежданата продукция. Демографски проблеми: намаляване на броя на населението, застаряване, ниска раждаемост, отрицателен естествен прираст и засилени миграционни процеси. По-сериозно застаряване на населението в селата на територията. Ниска степен на образование и квалификация и несъответствие между предлаганите и търсените квалификации на работната сила. Неблагоприятна образователна структура – висок дял на нискообразованото население, особено в селата и миграция на младите квалифицирани кадри от родните места към големите градове или в чужбина. Недостиг на работна ръка в селското стопанство; Недостатъчна информираност и предприемачески умения. Проблеми с достъпа до медицинска помощ в малките населени места – намаляващ брой общопрактикуващи лекари; наличие на население без медицинско обслужване. Недобро състояние на елементите на техническата инфраструктура, амортизирана водопроводна мрежа, липса на канализация извън общинските центрове</p>

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<p>Наличие на възможности за финансиране чрез ПРСР и други инструменти на развитие на туризма на базата на богато културно-историческо наследство и природни забележителности в подходящи форми и разработване на туристически пакети, обединяващи различни туристически продукти за създаване на цялостен туристически продукт. Комасация на земята и повишена ресурсна ефективност. Разширяване на земеделските дейности и пълноценно използване на добрите природо-географски условия за развитие на интензивно и с висока добавена стойност селско стопанство и преработка на селскостопанските продукти. Развитие на поливно земеделие чрез възстановяване на мрежата от напоителни канали и съоръжения. Потенциал за разнообразяване на земеделието към зеленчукопроизводство, овощарство и лозарство. Условия за развитие на мрежи от свързани производства в областта на селското стопанство, хранително-вкусовата и преработвателна промишленост. Енергийна ефективност за насърчаване на зелената и енергийно-ефективна икономика; Ефективен маркетинг за достъп до нови пазари. Относително изолирани малки селища, подходящи за екологично земеделие и екологични производства и в областта на някои форми на туризъм.</p>	<p>Влошаване на демографската ситуация, задълбочаване на демографските проблеми и застаряване на населението. Увеличаване броя на безработните с основно и по-ниско образование. Липса на квалифицирана работна сила в съответствие на пазара на труда може да доведе до влошаване качеството на предлаганите услуги и спад в показателите на основните отрасли за общината; Влошаване качеството на техническата инфраструктура и липса на средства за нейната поддръжка. Замърсяване на околната среда от антропогенни или други фактори. „Миграция“ на производства към райони с по-ниски разходи</p>

ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯТА И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА:

МИГ

НОВИ ПАЗАР - КАСПИЧАН

ДАНИИ ЗА КОНТАКТИ И ЗАЯВЯВАНЕ НА УЧАСТИЕ:

Офис: 9900, гр.Нови пазар, ул."Оборище" № 1, ет.3

Интернет страница: www.migbg.org, www.eufunds.bg

e-mail: mignpk@abv.bg

тел.: 0886 331 550

0886 336 550

Срок: 21.10.2016г. – 30.09.2023г.

Настоящият информационен материал е изготвен по проект "ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА МИГ НОВИ ПАЗАР - КАСПИЧАН" съгласно Споразумение № РД 50-150/21.10.2016 г. по подмярка 19.2 "ПРИЛАГАНЕ НА ОПЕРАЦИИ В РАМКИТЕ НА СТРАТЕГИИ ЗА ВОМР" и по подмярка 19.4 "ТЕКУЩИ РАЗХОДИ И ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР" на Мярка 19 "ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ" от ПРСР 2014 - 2020. Стратегическа цел на Стратегията за ВОМР: "Осигуряване на добри условия за живот и заетост на територията на МИГ на основата на ефективно и интегрирано развитие на туризма, аграрния сектор, неземеделския бизнес и съпътстващата публична инфраструктура и услуги"